

Colònia Guixaró - Viladomiu, .S.A.

Casserres

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Ctra. 1411, entre Puig-reig i Gironella
Emplaçament
Alçada: Accés per la C-16
425

Coordenades:

Latitud: 41.99611
Longitud: 1.88645
UTM Est (X): 407772
UTM Nord (Y): 4649944

Classificació

Número de fitxa 08049 - 4
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Any 1880
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL (NN.SS text refós DOGC 4846 de 21/03/2007)
Número inventari Si, IPA 3160; IPIC 14-1
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 7800116DG0470S
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart

Descripció

La colònia del Guixaró és una de les moltes colònies fluvials dedicades al tèxtil que van sorgir durant el segle XIX, a Catalunya, i sobretot a la llera del riu Llobregat, per aprofitar la força de l'aigua com a font energètica, destinada a la producció, en aquest cas tèxtil, on s'hi agrupen les construccions socials destinades a ser ocupades pels obrers: habitatges, església, escola, dispensari, teatre, etc.

Està situada dins el terme municipal de Casserres, malgrat quedar més a prop dels nuclis de Puig-reig o Gironella. Seguint el curs del riu Llobregat, el Guixaró queda situat entre les colònies de Cal Prat i Viladomiu Nou.

Observacions:

La Colònia del Guixaró, està regulada pel "Pla director urbanístic de les colònies industrials del Llobregat"; els plans directors urbanístics son un instrument de planejament urbanístic general definit a l' article 56 del Text Refós de la Llei d'urbanisme, aprovat pel Decret legislatiu 1/2005 de 26 de juliol. Estableixen directrius, normes i recomanacions per l'ordenació urbanística del territori, que han de ser respectades per les actuacions de desenvolupament territorial, especialment pel planejament urbanístic general municipal, relatives al tractament del sòl no urbanitzable i la protecció del patrimoni territorial, a les infraestructures de mobilitat i a l' ordenació dels assentaments i activitats econòmiques. Comprèn els municipis d'Avià, Balsareny, Berga, Casserres, Gaià, Gironella, Navàs, Olvan i Puig-reig. (EDICTE de 27 de juliol de 2007, sobre una resolució del conseller de Política Territorial i Obres Públiques referent a diversos municipis de les comarques del Bages i del Berguedà. (DOGC núm. 4940 publicat el 03/08/2007).

Història

El nom del Guixaró està associat a la masia coneguda com a Casa gran del Guixaró. El topònim es coneix per un document del segle XVII. La pubilla d'aquesta casa es va casar amb Francesc Guixaró i des de l'any 1627, la casa de pagès es va conèixer amb el nom de Casamitjana i Guixaró. En el segle XIX per disputes familiars i problemes d'herències, els Guixaró van vendre la casa i les terres a Miquel Vilanova i Marsinyach, que era l'hereu de la masia de la Serra de Cap de Costa de Puig-reig. Aquest, l'any 1877, va encarregar a un enginyer un estudi tècnic per construir una resclosa i un canal.

L'any 1879, Esteve Comelles i Cluet, de Berga, comprà una part de les terres del mas per tal de construir-hi una fàbrica de filats i teixits de cotó. La fàbrica es construï entre els anys 1888 i 1889 i la vella resclosa, de fusta i amb un canal de derivació molt petit, es construï l'any 1895. Ja de bon principi, la fàbrica disposà de turbina per tal de transformar la força de l'aigua en energia mecànica que donés impuls al sistema dels embarrats i, també, de màquina de vapor, que s'utilitzava com a font d'energia complementària per a contrarestar les èpoques de sequera i la irregularitat del cabal del riu Llobregat.

El Sr. Comelles no es limità a construir una fàbrica. Eren temps de colònies industrials i al costat de la fàbrica del Guixaró també s'hi construïren pisos per als treballadors i un conjunt de serveis i equipaments per tal que els obrers tinguessin a la colònia tot allò indispensable per a viure.

Un altre edifici que féu construir, i que s'entenia com un "servei" per als treballadors, fou l'església.

Antigament, l'església del Guixaró estava situada al costat de la fàbrica (la casa del director també).

Actualment hi ha una petita capella a l'edifici de les antigues escoles. Fins fa uns trenta anys, i des de l'origen de les colònies, la religió i el capellà tenien un paper cabdal en l'orde social i la vida quotidiana de

la colònia. El capellà era qui coordinava el conjunt de les activitats socials i festives; era l'ull vigilant de l'amo a la colònia i era qui difonia, entre els treballadors, el missatge que l'amo era com un pare per als treballadors, una figura protectora que els proporcionava feina, menjar, pis i tota mena de serveis. L'any 1902 Esteve Comelles, el fundador de la colònia, morí i la colònia quedà en mans dels seus fills. L'any 1917 els Comelles la van vendre a Joan Prat Sellés, de Manresa, i aquest, i altres socis seus, se la van vendre, el 1929, a Marc Viladomiu i Santmartí, l'amo de Viladomiu Nou. A partir d'aquest moment, la colònia prengué un nou impuls: es construï la carretera que connecta el Guixaró amb Viladomiu Nou; s'ampliaren els pisos dels treballadors amb la construcció de les galeries (on s'instal·laren els lavabos i els safareigs); s'inaugurà la nova escola (1932) i el camp de futbol i, finalment, l'any 1935 arribà l'electricitat i l'aigua potable.

Després de la Guerra Civil seguiren apareixent nous serveis i equipaments: nova resclosa i canal (1942), la guarderia (1946), la biblioteca (1948), el teatre (1949) i els pisos nous (1953); s'anà consolidant l'electrificació del sistema productiu de la fàbrica i s'amplià l'espai industrial (1948-1950). Aquestes novetats van permetre superar, poc a poc, la misèria i les dificultats dels anys més durs de postguerra. A partir dels anys 70 del segle passat, els indicis de crisi i esgotament del sector tèxtil i del model de les colònies industrials es feren més palpables. La colònia anà perdent població i s'anaren clausurant serveis tradicionals de la colònia com l'escola o la botiga. Finalment, la fàbrica tancà portes a finals dels anys vuitanta. Després del tancament de la fàbrica, als treballadors residents a la colònia se'ls va oferir la possibilitat d'adquirir els seus habitatges en règim de propietat. Actualment, al Guixaró hi viuen, de forma estable, una quarantena de persones i la fàbrica torna a encabir activitat industrial.

Bibliografia

- AAVV (1983). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- AA.VV. (1994) Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 9. Bages, Berguedà i Solsonès. Ed. Enciclopèdia Catalana. Barcelona. Pàgs. 251 a 254.
- AA.VV (2010). Colònies Industrials, Catàleg de l'Exposició Colònies Industrials, Museu d'Història de Catalunya i Col·legi de Periodistes de Catalunya, Barcelona
- BUSQUETS i RAVENTÓS, Jaume (2010). Dictamen sobre el nivell de conservació dels valors patrimonials i paisatgístics en la modificació puntual de les NNSS de Casserres a la colònia Guixaró. Inèdit.
- CABANA, Francesc (1994). Fàbriques i empresaris, vol. 2. Barcelona.
- CABANA, Francesc (2006): La saga dels cotoners catalans, Barna, Ed. Proa.
- CARABASSA, LL.; GALLO, C.; SERRA, R.; SIERRA, A.; TOSAS, T. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà. Vol. 5. Ed. Direcció General del Patrimoni Cultural. Generalitat de Catalunya. Pàgs. 53 a 57.
- CATALÀ, Rosa i MOLAS, Alba (2005). Les colònies del Llobregat. Paisatge i vivències, PAM, Barcelona.
- CLUA, Jordi (1994). Les colònies industrials al Berguedà: estudi d'una transformació econòmica i urbana, Consell Comarcal del Berguedà, Berga.
- COMAS, Francesc i SERRA, Rosa (2006). Colònies tèxtils. Parc Fluvial del Llobregat, Zenobita edicions, Manresa.
- PLANES i BALL, Josep Albert (2005). Història de Casserres de Berguedà. Ajuntament de la Vila de Casserres.
- SERRA, Rosa i GARCIA, Jordi (no consta). El Guixaró. Parc fluvial del Llobregat.
- SERRA, Rosa (1983). Inventari del patrimoni arquitectònic de Casserres. Generalitat de Catalunya.
- SERRA, R.; BERNADICH, A.; ROTA, M. (1991). Guia d'Art del Berguedà. El patrimoni arquitectònic i artístic a la comarca. Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà. Pàgs.75 a 79.
- SOLER i RIBA, Ramon (1993) El Guixaró 1890-1989. La Pobla de Lillet. SOLER i RIBA, Ramon (2012)

Xemeneies del Berguedà. Pàgs. 50 i 51. Edició de l'autor.

TEIXIDOR, E. i SERRA, R.(2010). Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya, Angle Editorial.

TERRADAS SABORIT, Ignasi (1979). Les Colònies industrials. Laia. Barcelona.

TERRADAS SABORIT, Ignasi (1980). "De les colònies industrials a la crisi de l'Estat Providència"; dins l'Avenç. Barcelona.

TERRADAS SABORIT, Ignasi (1994). La qüestió de les colònies industrials. Centre d'Estudis del Bages. Manresa.

Enllaços d'interès:

<http://www.parcfluvial.cat>

